

Університет економіки та права «КРОК»
Навчально-науковий інститут психології
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Н.М. Літвін



лютого 2024 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту з психології

для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
зі спеціальності 053 – «Психологія»

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО КАФЕДРИ ПСИХОЛОГІЇ

Протокол №6

від 13 лютого 2024р.

Київ – 2024

I. Загальні положення

Програма вступного іспиту з психології розроблена для вступу до аспірантури Університету «КРОК» здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 053 – «Психологія». Прийом вступників проводиться за результатами фахового випробування з дисципліни «Загальна психологія».

Програму розроблено відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 р., № 261, з урахуванням положень Державної національної програми «Освіта», Концептуальних засад державної політики щодо розвитку наук про поведінку (психології) у сфері вищої освіти.

Мета програми – виявлення рівня знань з психології, необхідного і достатнього для вступу до аспірантури і здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

Іспит з психології призначений особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра і вступають на навчання до аспірантури Університету «КРОК» за спеціальністю 053 «Психологія».

II. Вимоги до вступників

Вступники до аспірантури для здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки») мають показати:

- 1) високий рівень теоретичних знань і практичних умінь у таких галузях психології, як загальна психологія, диференціальна психологія, педагогічна та вікова психологія, психологія особистості, екстремальна та кризова психологія, соціальна психологія, психологія та методика викладання у вищій школі;
- 2) здатність до постановки академічних і дослідницьких цілей;
- 3) уміння кваліфіковано презентувати наявні знання, уміння і навички.

III. Структура вступного іспиту

1. Підготовка відповідей на запитання, вказані в екзаменаційному білеті.
2. Презентація цих відповідей.
3. Відповіді на додаткові запитання членів комісії за білетами.
4. Відповіді на запитання членів комісії стосовно наукових інтересів вступника, бачення ним теми та перспектив свого дисертаційного дослідження, мотивації вступу до аспірантури тощо (у формі бесіди).

IV. Зміст вступного іспиту

1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Предмет і завдання загальної психології. Основні категорії загальної психології. Провідні психологічні школи. Зв'язок загальної психології з іншими науками.

Тема 2. Еволюція психіки у філогенезі та в онтогенезі. Структурно-функціональний аналіз психіки.. Психічні процеси, психічні властивості, психічні стани.

Тема 3. Принципи і методи дослідження психіки. Теоретичні та емпіричні методи. Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Методи психодіагностики.

2. ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Предмет і завдання диференціальної психології. Індивідуально-психологічних та типологічний підходи в диференціальних дослідженнях.

Тема 2. Диференціальна психофізіологія та диференціальна когнітологія. Апаратні та бланкові методи дослідження.

Тема 3. Дослідження темпераменту і характеру в загальній та в диференціальній психології. Еволюція наукових уявлень про темперамент і характер. Акцентуації характеру. Диференціальні дослідження особистості та індивідуальності.

3. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Предмет і завдання педагогічної та вікової психології. Основні поняття дисципліни (навчання і наочування, виховання, розвиток, соціалізація).

Тема 2. Актуальні проблеми сучасної педагогічної та вікової психології. Актуальні проблеми психології розвитку.

Тема 3. Віковий підхід до визначення норми у психолого-педагогічних дослідженнях. Методологія та методика психолого-педагогічного експерименту.

4. ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Тема 1. Особливості визначення особистості в загальній і в диференціальній психології та в інших психологічних традиціях. Психологічна структура особистості. Психологічні механізми та етапи розвитку особистості. Задатки і здібності. Талант і обдарованість.

Тема 2. Теорії особистості в загальній та в диференціальній психології.

Тема 3. Морально-ціннісна сфера особистості. Потреби, мотиви, настанови, цінності. Аксіопсихологія, аксіогенез, аксіопсихіка. Етапи морального розвитку особистості за Л. Кольбергом.

5. ЕКСТРЕМАЛЬНА ТА КРИЗОВА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Актуальні проблеми екстремальної та кризової психології. Вікові та життєві кризи, їх роль у розвитку особистості.

Тема 2. Психологія стресу. Типи стресів та засоби їх профілактики і подолання.

Тема 3. Психологія конфлікту. Типи конфліктів. Структурно-функціональний та системний аналіз конфліктів. Стратегії і тактики розв'язання конфліктів.

6. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Тема 1. Предмет і завдання соціальної психології. Актуальні проблеми сучасної соціальної психології. Загальні і спеціальні методи соціально-психологічного дослідження. Особливості експерименту у соціальній психології.

Тема 2. Соціальна психологія особистості. Регулятиви соціальної поведінки особистості.

Тема 3. Великі і малі соціальні групи. Механізми внутрішньо- та міжгрупової взаємодії. Групові правила і норми. Групова динаміка. Груповий тиск.

7. ПСИХОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Предмет і завдання психології та методики викладання у вищій школі. Документи, що внаормовують навчальний процес у виші. Традиційні та інноваційні методи у практиці викладання.

Тема 2. Психолого-педагогічні комунікації у виші. Основи корпоративної культури сучасного університету. Основи ділового спілкування.

Тема 3. Методологія та організація наукових досліджень. Основи експериментальної роботи. Основи психодіагностики.

V. Критерії оцінювання

Загальна оцінка відповідей претендента на вступ до аспірантури та здобуття наукового ступені доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» складається з: 1) оцінки відповідей на запитання білетів; 2) оцінки відповідей на запитання членів комісії щодо наукових інтересів вступника, бачення ним теми та перспектив свого дисертаційного дослідження, мотивації його вступу до аспірантури тощо.

Критерії відповідей на запитання білетів реалізуються в нормах чотирьох рівнів досягнень: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) – знання вступника є глибокими, міцними, системними, вступник вміє застосовувати знання для виконання завдань, вміє самостійно оцінювати різноманітні ситуації, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Оцінка «добре» (70-89 балів) – вступник знає істотні ознаки понять, явищ, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. 4 Відповідь правильна, логічна, обґрунтована, хоча у ній бракує власних суджень.

Оцінка «задовільно» (50-69 балів) – вступник відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними знаннями з дисципліни. Визначення понять дає з помилками й неточностями.

Оцінка «незадовільно» (0-49 балів) – відповідь фрагментарна, характеризується нестійкими, безсистемними уявленнями щодо поставлених запитань.

Оцінка відповідей вступників на запитання членів комісії щодо наукових інтересів вступника, бачення ним теми та перспектив свого дисертаційного дослідження, мотивації його вступу до аспірантури тощо набуває особливого значення в умовах конкурсного відбору, Ця оцінка відображає чотири рівні готовності вступника навчатися в аспірантурі: «високий», «достатній», «задовільний», «незадовільний».

Високий рівень готовності – рівень мотивації високий, вступник чітко орієнтований на здійснення наукової діяльності, завдання навчання в аспірантурі, має чітке уявлення про власні дослідницькі інтереси, має досвід наукових публікацій з теми дослідження чи інших актуальних тем з психології.

Достатній рівень готовності – рівень мотивації досить високий, вступник насамперед орієнтований на кінцеву мету навчання в аспірантурі (отримання наукового ступеня), має досить нестійкі уявлення про власні дослідницькі інтереси, не має досвіду наукових публікацій з психології.

Задовільний рівень готовності – рівень мотивації не надто високий, вступник орієнтований виключно на кінцеву мету навчання в аспірантурі (отримання наукового ступеня), проте не має чітких уявлень про свої дослідницькі інтереси, не має досвіду наукових публікацій з психології.

Незадовільний рівень готовності – рівень мотивації низький, вступник орієнтований виключно на кінцеву мету навчання в аспірантурі (отримання наукового ступеня), проте не має чітких уявлень про сутність навчання в аспірантурі і написання дисертації, він не здатний означити свої наукові інтереси, не має досвіду наукових публікацій з психології.

VI. Рекомендована література

Базова

1. Закалик Г.М., Терлецька Ю.М., Шувар Н.М. Психологія розвитку та успіху особистості: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 488 с
2. Мазяр О.В. Диференційна психологія: модульний курс: навчальний посібник. К.: Видавничий дім "Кондор", 2017. 284 с.
3. Москалець В.П. Загальна психологія: підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2024. 564 с.
4. Диференційна психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів/ С. Д. Максименко [та ін.] ; За заг ред. С. Д. Максименко. К.: Видавничий дім "Слово", 2013. 600 с.
5. Климчук В. О. Психологія посттравматичного зростання : монографія / В. О. Климчук ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. 2-ге вид., переробл. і допов. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 158 с.
6. Кобильченко В., Осмельченко І. Спеціальна психологія: підручник. К.: Академвидав, 2020. 24 с. (АЛЬМА-МАТЕР)

7. Особистісні стратегії життєдіяльності в умовах невизначеності середовища : монографія / Ю.М. Швалб, О.Л. Вернік, О.М. Дячок, Т.М. Кирпенко, О.В. Павленко; за ред. Ю.М. Швалба. Київ: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2024. 262 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/742906>
8. Савчин М.В. Загальна психологія: навчальний посібник. 4-е вид., доп. К.: ВЦ "Академія", 2024. 352 с.(АЛЬМА-МАТЕР)
9. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Теоретичні напрями соціальної психології: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 104 с
10. Соціокультурні детермінанти розвитку психології особистості в Україні: монографія / В.В. Турбан, Л.З. Сердюк, В.В. Москаленко та ін.; за наук. ред. В.В. Турбан. К.: Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, 2023. 296 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737925/>
11. Становлення базових парадигм української психології: колективна монографія / В.В. Турбан, І.В. Білоконь, Н.М. Бугайова, К.В. Гаврилкова, В.М. Летцев, А.М. Маслюк, В.Ф. Маценко, Ж.М. Маценко, О.А. Мельник, І.М. Поклад, М.І. Савіна, Л.З. Сердюк, Л.О. Скальська, А.А. Терещук, Г.В. Чайка ; за ред. В.В. Турбан. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 257 с.

Допоміжна

1. Психологічне забезпечення педагогічної майстерності: навчально - методичний посібник/ І. А. Бурлакова, Т.В. Кондес [та ін.]. К.: Видавничий дім "Ксандр", 2020. 276 с.
2. Терлецька Л.Г. Вікова психологія і психодіагностика: підручник. К.: Видавничий дім "Слово", 2013. 608 с.
3. Вікова психологія: навчальний посібник/ О. П. Сергєєнкова [та ін.]. К.: Центр учбової літератури, 2018. 384 с.
4. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
5. Москалець В. Психологія особистості: підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2021. 364 с.
6. Столяренко О.Б. Психологія особистості: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2017. 280 с.
7. Слюсаревський М.М., Хазратова Н.В. Соціальна психологія: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 352 с
8. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. - 2-ге вид. перероб. і доп. К.: Видавництво Ліра-К, 2017. 456 с.
9. Партико Н.В. Психологія конфліктів: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 132 с.